

Viis aastat Eesti Tervishoiu Muuseumi meditsiiniteadustööde konkurssi õpilastele

Kalju Paju – Eesti Tervishoiu Muuseum

Meditsiiniteemaliste õpilastööde konkurssi on korraldatud alates 2012. aastast. Uurimistöodes on käsitletud meditsiiniajalugu, toitumist, hügieeni, alternatiivmeditsiini, spordimeditsiini, erinevaid haigusi, põetamist jms. Töid on olnud ka bakterioloogia, biokeemia ja mikrobioloogia vallast. Esimesel aastal kasutasid õpilased konkursitöodes peamiselt sotsioloogias laialt levinud kvantitatiivset uurimismeetodit – küsitlust – ja olid mõned ajalootöid, millest üks osutus ka võidutöök. Võitis Andra Sarapuu oma tööga „Hillar Kalda – meditsiinile pühendatud elu“, mis kajastas Võru uue haiglahoone rajaja ja peearsti elu ja tööd. Teine preemia anti Kaari Maidlale töö eest „Hirmud ning nende esinemine Kuressaare Gümnaasiumi 36. lennu gümnaasistide seas“. Kolmanda koha võitis Saskia Baltin tööga „Teismeline tütarlaps rahvameditsiini ravivõtete edasikandjana“. Autor uuris töös, milliseid vanavanematelt kuulnud rahvameditsiini tarkusi tema kaasõpilased teavad.

2013. aasta konkursile laekunud töödest pälvisid esimese ja kolmanda preemia eksperimentaaltööd bakterioloogiast ja biokeemiast: Anita Kuprijanovi „Rasva ja valgu sisalduse määramine hommikuhelvestes ja saadud sisalduse võrdlus pakendiväärtustega“ ning Tannar Tindi töö „Kooliruumide õhu mikrofloora“, mille käigus korraldas autor katse kooli ruumides levivate mikroorganismide (hallikud, pärmid ja bakterid) määramiseks õhus. Uurimus oli nii probleemi püstituse kui ka meetodilise teostuse koha pealt heal tasemel. Teise auhinna pälvis Meelika Seppel uurimusega „Teismeliste enesehinnang ja selle kujunemine“. Töö

käsitles isiksuse kujunemise probleeme gümnaasiumieas ja peamiselt kooli keskkonnas. Autor näitas head ettevalmistust valitud valdkonna teoreetilistes küsimustes.

2014. aasta konkurs erines varasematest selle poolest, et paremate tööde tase oli tõusnud ja ühtlustunud. Võitjaks osutus Rando Mänd tööga „Gümnaasiumiõpilaste taskuelektroonika kui ravimresistentsuse geene kandvate bakterite võimalik allikas“. Ka teise koha sai loodusteaduste valdkonda kuuluv töö „Gripiviiruste antigeenidega pseudotüpeeritud viiruslaadsete partiklite iseloomustus“, mille autor on Tatjana Punger. Varasemast rohkem oli ka otseselt meditsiini puudutavaid töid, millest leidsid äramärkimist Kristel Agu uurimus „Vähi ennetamine ja vähiennetuskampaaniad“ ning Kristel Kõomägi töö „Allergiahaiguste esinemissagedus Valga ja Tartu gümnaasiumide õpilaste seas“. Meetodiliselt olid tööd varasemaga võrreldes mitmekesisemad. Oli mitmeid eksperimentaaltöid, meditsiiniajaloo uurimusi ja nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid küsitlusi. Samuti oli töid, milles analüüsiti meditsiini eetilisi ja üldinimlikke probleeme. Neist parim oli Brigita Slavinskaite Saare töö „Organitransplantatsioon: aina suurenev lõhe ootenimekirja ja olemasolevate siirdeorganite vahel“. Selle ülitundliku teema käsitlemisel suutis noor autor jääda objektiivseks ja vältida emotsioone, ta paistis silma teema suurepärase valdamise ja loogilise analüüsiga.

Tervishoiumuuseumi 2015. aasta konkurssi iseloomustas seisak. Töid laekus vähem kui aasta varem. Uuriti erinevaid alternatiivteraa- piid: muusika- ja hüpoteeraapiat,

koerte mõju inimesele jms. Haigustest käsitleti artriiti, migreeni, polüskleroosi, skolioosi, aknet jt. Kõrgeima hinnangu žüriilt said kolm tööd: Georg Kuusiku uurimus „Naturaalsete suhkrute määramine erinevatest metest kapillaarelektroforeesi meetodil“, Alina Kurjani töö „Südame- ja veresoonkonnahaiguste riskihindamine gümnaasiumi klasside õpilaste seas (x gümnaasiumi näitel)“ ja Oliver Paberitsi uurimistöö „iBGS glükomeetri iseloomustamine glükoosi kontsentratsiooni määramiseks veres ja testlahuses“.

Alates tänavusest aastast loobus tervishoiumuuseumi žürii eraldi konkursi korraldamisest ja andis välja eriauhinnad Eesti Teadusagentuuri õpilasteadustööde vabariikliku konkursi parimatele meditsiinitöödele. Meditsiiniga kaudsemalt seotud loodusteaduslikud tööd jäeti konkurentsist välja. Selle aasta kordamiseks võib pidada, et sõelale jäänud tööd olid meditsiinalased ja väga heal tasemel. Tervishoiumuuseumi eriauhinna said Karl-Erik Lett Tallinna Reaalkoolist tööga „Vereanalüüsi teostamist mõjutavad preanalüütilised tegurid“ ja Kerstin Vestel Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumist tööga „Unehäired gümnaasiumiealistel noortel“. Vesteli töö pälvis lisaks ka Tartu Ülikooli ja Eesti Teaduste Akadeemia eriauhinna.

Eesti Teadusagentuuri õpilasteadustööde tase on pidevalt tõusnud ning mitmed neist vastavad igati kõrgkoolide bakalaureuse- ja isegi magistritasemele. Õpilastööde teaduslikumaks muutumise põhjuseks on kõrgkoolide ja teiste teadusasutuste aktiivsem osavõtt õpilaste juhendamiseks. Mitmed tunnustuse saavutanud tööd on valminud lausa

rahvusvaheliste uurimisrühmade juures.

Eesti Tervishoiu Muuseum jätkab eriauhindade väljaandmist ka järgmistel aastatel ja meie eesmärk on innustada õpilasi rohkem kirjutama meditsiini puudutavaid teadustöid. Valdkonna keerukust ja delikaatsust arvestades on õpilastele jõukohaste ja praktiliselt uuritavate probleemide hulk piiratud, mistõttu jäävad meditsiinitööd enamasti teistele loodus- ja reaalteaduslikele töödele tasemelt alla. Sama võib öelda ka erinevatel

küsitlustel põhinevate tööde kohta. Teatud määral on see tööde hindamise traditsioonides kinni, aga on märgata muutusi humanitaaria, sotsiaalia ja meditsiini kasuks. Meditsiinist huvitatud noored on leidnud endale juhendajaid õpetajate hulgast ning ka toetust ja nõuandeid arstidelt. Arstide juhendamisel või nõustamisel valminud meditsiini puudutavad uurimused on olnud edukad. Mitmete arstide huvi osaleda õpilaste teadustööde suunamisel ja juhendamisel annab lootust, et need noored,

kes soovivad siduda oma karjääri arstitööga või siis jätkata mõnel muul elualal, kus on meditsiiniteadmised vajalikud, saavad end selles valdkonnas proovile panna juba üldhariduskoolis, osaledes õpilaste teadustööde konkursil. Meditsiini ja tervislike eluviiside tundmine on vajalik ka esmaabi andjale, lähedase põetajale ja ka oma tervise jälgimisel. Loodame, et arstkonnas leidub rohkem neid, kes annavad oma panuse õpilaste teadustööde juhendamisse.

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi ja ajakirja Eesti Arst artiklikonkurss „Minu esimene publikatsioon“

Ülla Linnamägi – Eesti Arst

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi ja ajakirja Eesti Arst artiklikonkurss „Minu esimene publikatsioon“ toimus ka sel aastal. Projekti on tutvustatud täpsemalt eelmise aasta Eesti Arstis (1).

Artiklikonkursi žürii koosseisus prof Alan Altraja, prof Margus Lember, prof Raivo Uiho, ajakirja Eesti Arst peatoimetaja Ülla Linnamägi ja Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi esindaja Helerin Raikerus leidsid esikoha väärilise olevat Rita Rudõka artikli „Põletikuline soolehaigus, haavandiline koliit ja Crohni tõbi, paljutahuline nii Eestis kui Euroopas“. R. Rudõka artikli kirjutamist juhendas dotsent Riina Salupere.

Tunnustuse pälvisid ka Kaarel Kree artikkel „Mis on D-vitamiin?“, Alvar Külmasu artikkel „Ülevaade insomnia teadvelolekul (*mindfulness*) põhinevatest ravivõimalustest“, Janne Virtainen „*Metabolic acidosis: an overview*“ ning Taavi Vanaveski „Miks on stressitaseme haldamine oluline?“.

Toimetus tänab kõiki protsessis osalenuid ja loodab traditsiooni jätkumist ka järgnevatel aastail.

KIRJANDUS

1. Raikerus H, Käppa S, Truve L. Projekt „Minu esimene publikatsioon“. Eesti Arst 2015;94:373.

TÜ Kliinikumi tunnustused selleaastasel kevadkonverentsil

TÜ Kliinikumi preemia

Kliinikumi preemia pälvis *professor emeritus* Tiina Talvik, kelle töö tulemusena on lasteneuroloogia arenenud Eestis iseseisvaks meditsiinierialaks.

TÜ Kliinikumi preemia parimale ajakirjas Eesti Arst ilmunud artiklile

Parima teadusartikli preemia sai 2015. aasta detsembrinumbri ilmunud artikkel „Kolorektaalvähi söeluuringu kulutõhusus Eestis“. Artikli autorid on Oliver Nahkur, Agnes Männik, Tiit Suuroja, Eva Juus, Triin Võrno, Rainer Reile, Raul-Allan Kiivet.

Neinar Seli stipendium arstidele, kes on avaldanud enim teaduspublikatsioone

2015. aastal ilmunud teaduspublikatsioonide stipendiumi laureaat oli professor Vallo Tillmann, kelle autorsusel või kaasautorsusel ilmus möödunud aastal 11 teadusartiklit.

Viimase viie aasta publikatsioonide stipendiumi laureaat oli dr Margus Punab, kes on aastail 2011–2015 olnud 61 teadusartikli autor.

Parima arst-õppejõu preemia

TÜ meditsiinivaldkonna üliõpilaskogu valis kliinikumi arst-õppejõudude seast säravaimaks õppejõuks dr Andres Kotsari arstiõppes ning dr Karin Keerniku hambaarstiõppes.

Patsientide tänuavaldus

Enim patsientide tänuavaldusi pälvinud arstid olid 2015. aastal günekoloog dr Ülle Kadastik ja ortopeed dr Aare Märtson.